

dins una mateixa faixa», aquest aplec de mots només es basa en un malentès o en una indicació falsa d'algué que no ho coneixia o no sabia definir —car ja he dit que el mot és estrany a Barcelona i a l'ús del poble ciutadà i els literats. Més fàcil fóra, en canvi, de veure-hi un diminutiu d'una variant de *deu* 'naixement d'aigua', car de fet en alguns punts (sobretot com a topònim) diuen *una veu* d'aigua per una *deu* (potser una espècie de compromís amb *una feu* FOCEM? o amb *VIA?*); de tota manera es tracta d'una forma més aviat excepcional —encara que no sigui cap confusió individual—: entre això i que la derivació masculina d'un femení i tot el procés **dozot(a) > *vezot > viot* és complicat i fins rebuscat, la idea no pot satisfer, per més que no gosem descartar-la definitivament.

Però ens en allunyem amb tant menys escrúpol que hi ha una explicació convincent i senzilla, la que en essència ja suggerí Miquel Colom el 1934 (BDLC XVI, 178) dient que ve d'*obiot* derivat d'*obi*. Realment un *obi* (ll. ALVEUS) no sols és un recipient que pot contenir líquids i matèries sucoses, sinó que també es pot aplicar a clots en el sòl. Unes grosses coves però d'estreta entrada, en els cingles de St. Llorenç del Munt (en el vessant entre St. Feliu del Racó i St. Llorenç Savall) s'anomenen *Els Obis* o *Òbits*; els minyonets que jugaven a bales pels carrers de Barcelona, quan jo era petit, havien de ficar-les a l'*òbit*, etc.

Es pot pendre la idea en dues variants: de primer es pogué dir **albiot*, variant formativa de *albiol*, ll. ALVEOLUS, i prenent *al* per una localització, seria eliminada, deglutinada. O bé tindríem l'**obiot*, i prenent *lo* per article, *lo biot* avui es diria *el biot*, un *biot*, uns *biots*. Una bona confirmació: si *biot* s'usa a Reus, també a Reus i a Castellvell del Camp, ens informa AlcM, s'empra *biol*, que seria allí un atuell per a aigua i ací un recipient metàl·lic (a manera de copa o patera de vores molt amples), amb anses, usat per recollir la pasta de l'oliva que va sortint del trull; una ullada al gravat que ens donen mostra clara la semblança amb un *obi*, *alveus* o *alveolus*: d'aquest mot prové evidentment; i no perdem de vista un nom de lloc tan sovintejat com *Obiols* o *Albiol*. No cal dir que hi ha hagut la mateixa deglutinació en els dos casos.

¹ Més aviat potser d'origen basc, car un cognom biscaí *Miota* ja es documenta a Guipúscoa en el S. XVII. Val a dir, però, que l'etimologia basca en què pensa Mitxelena (*Fon. Hist. Vca.*, § 457) és composta i complicada.

Biòtic, V. *bio-* *Bípar*, V. *parir* *Bipartit*, V. *partir* *Bípede*, V. *peu* *Bípede*, V. *bi-*

BIRBAR, 'arrencar l'herba dels sembrats', mot valencià i occidental, que en els Pirineus té encara la forma *mirvar* i el significat etimològic 'esporgar': variant de *MINVAR* 'disminuir' (d'on rebaixar la vegetació en un arbre, en un camp), del qual és alteració fonètica sota la influència del sindonim *mermar* MINIMARE. □ 1.ª doc.: c. 1400.

D'aquesta data aproximada (Ss. xv o xiv) és la traducció de l'*Agricultura* de Palladi, citada per AlcM, en la qual se li dona l'equivalent *spampolar* (*spāp-*, *spapotar* és errada), o sigui llevar els pàmpols i brots de la vinya que no duen raïms. També figuren *birbador*, *birbament* i *birbar* «arrebassar», «runco» en l'adaptació catalana de Nebrija, i en els diccionaris posteriors, que segueixen el seu model. Avui *birbar* per 'eixarcolar, llevar les herbes' és el mot general i propi dels dos dialectes occidentals, des d'Alacant fins als Pirineus.

En particular el tinc anotat del valencià central (J. Giner i March), del Maestrat i la Tinença (fins a la ratlla de Tortosa i d'Aragó, Ga. Girona), de Gandesa (*Excursions* III, 73), de Tortosa (BDC III, 88), d'Almatret (1935), del Pallars en general i de la Vall de Barravés (BDC VI, 28). De l'ús a Lleida és bon testimoni la bella poesia de Morera i Galícia *Les Birbadores* («com si les *birbadores* fossin el fris d'algun palau de fades»). Encara que sembla que en part de les comarques valencianes distingidores de *b* i *v* s'hi ha produït una assimilació a distància, el castellanenc L. Revest i Corzo escriu *birvar* «escardar» (tot referint-se a Vinaròs, BSCC XI, 255), ço que sembla indicar que a la Plana pronunciïn etimològicament *birvár* amb la *-v-* etimològica. Fora del català l'àrea del mot s'estén només a l'aragonès del Nordest: en la forma *bribar* a Fonz i a tota la Vall de Gistau (BDC XXIV, 162).

L'essencial sobre l'etimologia¹ i la història semàntica i fins fonètica del mot, ja vaig dir-ho en el vocabulari de Cardós i Vall Ferrera (BDC XXIII, 1935, 277-8). Les variants fonètiques ja ens indiquen que és una alteració de *minvar*: car amb el valor de 'birbar, eixarcolar', usat a Cardós i Ferrera, diuen *mirbar* en els pobles de Vall Ferrera, a Sant Romà de Tavèrnoles (entre Llavorsí i Llessui, 1957) i en altres llocs molt conservadors en l'Alt Pallars; i d'altra banda a Xàtiva s'usa en la forma *bimbar* i *bimbadora* (AlcM). Quant, al significat, degué ser el d'"esporgar" l'originari (pròpiament 'disminuir el brancam'), que no sols és el de l'*Agricultura* de Palladi sinó el conservat fins ara a les comarques extremes de Ponent: constato que és 'podar l'olivera' a Natjà i passim a Ribagorça (1957), i també més enllà de la ratlla lingüística «clarir les rames dels olivers, tallar les que danyen» a Fonz (AORBB II, 257).²

Indicava jo llavors que el canvi de la *-n-* en *minvar > mirvar* és un fenomen fonètic que afecta tots els mots amb *n*, en un bon nombre de parlars occitans (almenys tot el centre i centre-sud d'aquest domini lingüístic), sempre que la *n* era intervocàlica en llatí i venia a trobar-se en romànic en contacte amb una consonant labial o velar (*carbe* CANNABIS, *marginue* MANICUM, *domergue* DOMINICUM, etc.), i donava proves que *minvar* apareix en la forma *mirvar* 'disminuir', no solament en llengua d'Oc, sinó també força sovint en català occidental i pirinenc (en la nota 1 la cito allí en tres textos occidentals del S. XIII, i per a 'minvar l'aigua de la font' avui a Cerdanya). De tota manera